

Motion

1980/81: 1591

av Gunnel Jonäng om en kärnvapenfri zon i Norden

Riksdagen har lagt fast målsättningen för nedrustningen i Europa — ett kärnvapenfritt Europa. Det är en målsättning på lång sikt. Sverige stöder tanken på en kärnvapenfri zon i Norden — den är dock inte fastlagd som någon målsättning av riksdagen. Den måste ändå ses som ett delmål i det stora sammanhanget.

Det har emellertid hittills inte från svensk sida tagits fram några mer konkreta handlingslinjer när det gäller en kärnvapenfri zon i Norden. Det är fullt förståeligt, eftersom både Norge och Danmark varit mindre intresserade av denna fråga. Ny synes emellertid en viss omsvängning ha ägt rum.

På den nordiska centerledarkonferensen i december 1980 deltog statsminister Thorbjörn Fälldin, utrikesminister Paavo Väyrynen och stortingsman Johan Jakobsen, dvs. ordförandena i de tre nordiska centerpartierna. Där gjordes följande intressanta uttalande:

Under dröftelsene ble det gitt uttrykk for stor uro over den spenning og usikkerhet som preger den internasjonale situasjon. Det var enighet om at det ikke er noe alternativ til avspenning, og at man må øke anstrengelsene for å trygge de resultater som er oppnådd. Samtidig må man søke etter åpninger og muligheter for å fornye og videreføre avspenningsprosessen. Det ble i den forbindelse særlig pekt på de muligheter som ligger i KSSE-oppfølgingsmøtet i Madrid. Videre ble det understreket at de politiske motsetningsforhold må dempes gjennom konkrete forslag og tillitskapende tiltak.

Arbeidet med nedbygging av kjernefysiske våpen må gis prioritet. Selv om kjernevåpenstatene bærer det tyngste ansvaret, har også andre land et ansvar og en oppgave. Det var enighet om å gi fornyet oppmerksomhet til anbefalingene fra FN's nedrustningssesjon i 1978 om nedrustning, herunder spørsmålet om opprettelse av kjernevåpen-frie soner. Det rådde enighet om verdien av å opprettholde stabiliteten i de nordiske områder.

Centerpartierna i Norden vill således erinra om vad FN:s medlemsstater har åtagit sig när det gäller kärnvapenfria zoner genom att vi antagit slutdokumentet från nedrustningssessionen 1978.

Den norska regeringen har också gjort uttalanden om kärnvapenfria zoner i Norden. Så t. ex. talade statsminister Nordli i ett nyårstal om vikten av atomvapenfri zon i det nordiska området. Likaså har den norske ambassadören Jens Evensen i en bok fört fram förslag om kärnvapenfri zon i Norden.

Mot bakgrund av den omsvängning som skett i denna fråga i Norge är det angeläget med ett aktivt och målmedvetet agerande för en nordisk kärnvapenfri zon.

Det faktiska förhållandet är det att Norden — i dag — icke har kärnvapen på sitt territorium i fredstid. Men Norden är ändå inte att betrakta som en kärnvapenfri zon, eftersom på en sådan måste ställas ytterligare krav när det gäller kärnvapenstationering och liknande. Dessutom måste en kärnvapenfri zon vila på ett avtal mellan berörda länder och kärnvapenmakter.

Hurudan skall avgränsningen vara för en kärnvapenfri zon i Norden? Den bör omfatta de nordiska länderna och självfallet även Östersjön. Kolahalvön har en speciell betydelse när det gäller den centrala balansen mellan supermakterna, och det är angeläget att vi accepterar det. Här krävs det ytterligare diskussioner.

En överenskommelse om kärnvapenfri zon bör innebära att zonstaterna inte skall ha kärnvapen, att kärnvapen inte får vara stationerade inom zonen och att kärnvapen inte får sättas in mot mål inom zonen, dvs. ett fullföljande av de negativa säkerhetsgarantier som innebär en försäkran från kärnvapenmakternas sida att inte använda eller hota att använda kärnvapen mot icke kärnvapenstater.

Ett avtal — som således skulle ingås mellan de berörda nordiska länderna och de två supermakterna — måste därför även medföra att taktiska kärnvapen och medeldistansrobotar inte får finnas i ett säkerhetsområde omkring zonen.

Vidare måste frågan diskuteras och prövas, huruvida ett avtal om en nordisk kärnvapenfri zon mellan de nordiska länderna och supermakterna skulle innebära någon förändring av den nordiska balansen eller den säkerhetspolitiska situationen över huvud taget i Nordeuropa.

Frågan om kärnvapenfri zon i Norden bör ingå som ett *regionalt* komplement i SALT- och MBFR-förhandlingarna. Då sätts frågan in i sitt totala sammanhang. Dessa förhandlingar berör ju även inskränkning av kärnvapen. Det är ju vad Sverige begär i ett avtal om kärnvapenfri zon och inskränkning av taktiska kärnvapen och medeldistansrobotar. Detta är ett krav som förmodligen endast kan förhandlas fram inom ramen för övriga förhandlingar om inskränkning, dvs. SALT och MBFR. Därför bör zonfrågan tas upp som en regional fråga i anslutning till dessa förhandlingar. Det skulle också möjliggöra för Sverige att komma till tals i de här sammanhangen.

Det är också angeläget att denna fråga tas upp inom ramen för en europeisk nedrustningskonferens, eftersom den är en delfråga i det vidare målet om ett kärnvapenfritt Europa.

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för initiativ i frågan om kärnvapenfri zon i Norden.

Stockholm den 27 januari 1981

GUNNEL JONÄNG (c)